

„Застава“ издава сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист ваједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нека цена је: на пола године 3 круне, на целу годину 4 круне, а за стран земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

ИЗДАВАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Довеси шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Нов изборни закон у Угарској.

Будимпешта, 20. августа.

Још у току ове године требало би изнети гред угарски сабор предлог новог изборног закона. Но то је тешка ствар. У коалицији има тако разноврсних странака, а не само да те странке мисле врло равно о промени изборног закона, него и поједини људи у појединим странкама мисле врло равно о томе.

Има политичара, који су врло добро обавештени, а тврдо су уверени, да ће се коалиција распасти кад дође на ред изборна реформа, толико су равна мишљења међу појединим људима и појединим странкама.

Како ће изгледати изборна реформа, то се још прилично крије. Већином мисле, да неће бити ни општег гласања, нити тајног гласања, јер у последње време није ни један члан владе хтео да изусти реч: тајно гласање, нити је те рчи било у престољној беседи.

Ја сам имао прилике да се обавестим, у ком правцу спремају на влади предлог новог изборног закона. И колико сам дознао, а извор је поуздан, има два предлога. По једном да буде јавно гласање, а по другом тајно. Већина владе је за јавно гласање. Али ако саборска већина хтедне баш тајно гласање, онда ће бити већ и зато потпуно изарађен предлог.

Но сад има ово: Као што су створили о јавном и тајном гласању два предлога, тако има два предлога и о бирачком праву. Први предлог наређује, да само овај има бирачко право, ко зна читати и писати. Дакле снако, како је удесила била Фејерваријева влада. Други предлог одређује, да само овај може бити бирач, ко зна мађарски читати и писати, а осим тога и онај, који је био војник, па ма не знао мађарски читати и писати. По овом другом предлогу народности би биле потпуно искључене из права бирања, и бирачи би били једино они, који су били војници, а тих је врло мало. Бивши министар Криштофи тврдио је, да се не може никак

узети као мерило мађарско читање и писање, јер тада у неким народносним срезовима не би било управо бирача. Криштофи је изнео, да 79 од стотине Немађара у држави по томе не би били бирачи а да би само 21 од стотине били. Зато је ова нова влада смислила, да форме ради бар колико толико увећа број народносних бирача, те је уметнула да бирач може бити и онај, који је био војник.

Ова је влада решила, да новим законом не ускочи у маглу. То значи, да избори морају испасти и по новом закону слично, као по старом закону. То је да мађарском живљу мора бити очувана огромна прерогатива.

И сад хоће ова влада да маневрира овако. Ако баш мађарска већина хоће тајно гласање, онда се не може на бираче упливисати. И у том случају нека буде тајно гласање, али онда сме бити бирач само онај, ко зна мађарски читати и писати или је био војник. Тим начином би Мађари имали бар двапут толико бирача колико Немађари. Осим тога би „вредила што треба“, и поделу срзова у мађарском духу.

Но, ако већина буде вољна да пристане на јавно гласање, онда се већ може мало и проширити право немађарским народима, те ће оставити да бирач може бити сваки онај, ко зна читати и писати на свом матерњем језику. Ту би се онда „израђивало“ при склапању бирачке листе и на „јавном избору“.

Као што се види, влада спрема да има у свом дућану свега: и јавно и тајно гласање, и свако ако читање и писање. Само нема а и не помишља да уведе оно, што треба: истинито опште и тајно гласање, па да избори покажу праву вољу држављана, а не да избори буду тако удешени, да покажу владину вољу.

У Бечу се сигурно смешкају и на ово.

Нови Сад, 21. августа.

Далмација пред долазак владарев. Из Задра је стигла вест, а ту вест потвр

ђује чак и „Пештански Лојд“, да је далматински намесник Нардели забранио свакоме ношење оружја. Забрана та писива се на 42. § царске наредбе од 24 октобра 1852., да се слободно ношење оружја забрањује и онима којима је то било дозвољено на основу тог царског наређења. Забрањује се сваком оружје носити и то у граду Задру 2. (15) и 3. (16) септембра о. г. У судбеном округу Дубровника и околине његове од 29. августа (11 септ) до 2 (15) септембра, у околини вароши Виса 29. августа (11 септембра) и 30 августа (12. септембра) Забрана ова протеже се и на публице што путују бродовима, који се буду поменутих дана бавили у реченим варшима.

Речки „Нови Лист“ пише о догађајима у Далмацији ово: Силне се претечајне чине на свима парбродима и лађама који ст. жу у Груж или у Дубровник, то се исто ради и при доласку железница. Сав је полицајни апарат на послу, тако, да при доласку сваког брода или железнице вађу се по пет шест оружника, политички комесар, полиција и финансијске страже, које ревно премћу пртлаге као никада до сада, тражећи ваљда бомбе. Сваког путника до једнога питају за пасош и путне сврхе, а који тога нема — сњим у бутурницу. И све су недеље некоје уапсили и везане довели у градске тамнице. И тако ће много невиних страдати и одседети у ненадном затвору до 5 (18) септембра, до одласка краља Франца Јосифа I. Политички комесар као да и будан сања непрестано све о самим анархистима. Свака ствар умјерена је добра, а све што је претерано није добро, па с тога и изазива смех сваког присутнога при доласку путника, а много се пута догоди, да претераност заслепи, па и оно што би могао и слеп да опази — прође неопажено.

Нови Сад, 21. августа.

Анексија Босне и Херцеговине. Читамо у „Политици“: — Јуче на султанов дан, била је свечана служба у Барјакџији и молелствије за дуг живот сул-

ПОДЛИСТАК.

ПИСМА С ПУТА.

XVII. У Крагујевцу.

(Сарпштак.)

Источно је Метина Брдо, где је 1842. године познати Вучић дигао буну против књаза Михаила, који је тада био у Београду. А кад је чуо за побуну Вучићеву, а он са својом војском дође до Петровца на дивље поље, где позове Вучића на прелају. А кад Вучић то не хтеде, побегну се његови и Михаилови људи и Вучић разбије Михаилове људе, а Михаило тада остави Србију с познатим речима:

— Време и моје право погинути неће!..

Надесно од Пиварског Брда види се на омањем вису Илијина вода (чесма), где се држи многобројан сабор на дан св. Илије.

Не даљеко одатле је и велика варошка влаштина.

У околини Крагујевца су богата села: Станови, Маршић, Мечковац, Ердеч, Петровац, Дивостин слепом првом и т. д.

Још су ту у околини висови: Вујан и Штурац, оградци Рудника.

Још се виде одавде 3 велика парна млина, 1 циглана и једна велика творница за прераду кожа.

Са великом радозналешћу отишао сам био са својим учитељским другом и пријатељем Јовом, да прегледамо државну фабрику топова — тополивницу. Али, на жалост, управник арсенала г. пуковник Недељко Вучковић беше на одсуству, а замештао га је потпуковник Чех Хабиш. А тај нас господин не хтеде пустити у прегледање ни крај све красне речивости мога учитељског друга Јове.

— Ја сам роб своје дужности! — рече потпуковник Хабиш; строго нам је забрањено из Београда пустити у фабрику било ког странца и ја се морам строго тога држати. Врло ми је жао, што тако морам чинити и ја ћу лично да се извињим Вашем госту за то..

— Да је г. Недељко ту, он би вас за цело пустио — рече неко, ал' г. Хабиш и сувише строго тумачи ону реч „странац“.

— Сад већ како је, тако је — рекосмо ја и мој брат Јово, те попивши кафе, којом нас је понудио дежурни официр у чекаоници, одосмо невољни даље, да разгледамо друге занемљивости, кад већ ову не могосмо разгледати.

И, на другом месту бесмо доиста срећнији. Прозавезе крај дворца књаза Милоша, што је у недалеком суседству арсенала, а крај реке Лепенице, застало смо, и моји другови Јово и Андра Благојевић, други учитељ крагујевачки, који нам се био придружио, казиваше ми повешто о дворцу; а кад то видеше неко-

лико официра, што су седели пред дворцем, послаше нам одма једног наредника с поруком: — Господин мајор вас зове, да видите дворца и изнутра!

И ми намах прихватисмо понуду и одосмо да прегледамо дворца, где је некад првак Обреновића: господарио, судио и учио..

А дворца је тај саграђен у турском стилу, па је у новије време по плану нашег земљака г. Ст. Миросављевића, инжењера у војној фабрици топова, удешен споља по швајцарски. Напред је повећи доклат, а иза доклата пространа одаја, око које се ређују собе: велика за примање, спаваће собе краљеве и наследника престола и — спаваљне, где се за време Милошевог пекла кава и — диванисало.

Дворца је тај сад претворен у официрски дом и ту одседа краљ, кад дође у походе.

Близу дворца је величанствена гимназијска зграда, која — регби — не уступа ни за длаку нашој гимназијској згради у Новом Саду. Гимназија је потпуна са осам разреда; има лепе учионице, собе за управника и професоре, лепу свечану дворницу и дворнице за учила и разне збирке, као и физикални кабинет и хемијски лабораторијум и т. д.

У дну свечане дворнице је статуа књаза Милоша, а десно је у прочељу смештена велика слика краља Петра.

— Лепо је било видети, како је право по војнички салутирао краљ Петар пред статуом књаза Милоша, кад је први пут походио Кра-

танов. Службу је служио београдски имам Мехмед Ремзи ефендија Делић. Присуство вали су многи Београђани, који су родом из Босне и Херцеговине и Босанца и Херцеговца, који су се у Београд свратили с пута из С. Фаје. Од стране турског посланства био је турски конзул Мехмед Самил бег.

Депутација Босанаца и Херцеговаца била је јуче у 2 и по часа после подне у турском посланству и ту је турском посланику Фети паши честитала султанов дан. — Депутацију су предводили Мехмед Ремзи еф. Делић и Никола Кашиковић, уредник „Босанске Вал.“ Са њима су били у депутацији П. Кочић, књижевник, Шаиро Боцарић, сликар, Радован Невесињски, књижевник, С. Кобасица, новинар, Висаријон Петровић наставник, В. Грбић, новинар, Јово Петровић, наставник, Јеле сије Калџановић, чиновник, Дико Манојловић, техничар, Ђоко Перин, студент агрономије, Абдија Сумбул, матурант, Сулејман еф. Брајић, Петар Петковић, студент технике, Душан Козачевић студент филозофаје, Предраг Кашиковић, правник, Сима Савић, наставник и др. — Мехмед-ефендија Делић поздрављено је лепим говором турског посланика Фети пашу, молећи га да поручи узвишеном суверену Босне и Херцеговине њихов по здрав. Фетхи паша захвалио је кратким, лепим говором на тим жељама и изјавио, да ће њихов поздрав одмах упутати султану у Цариград. — Сви гости почаштени су онда шербетом шећерлемом и шампањем. Посланик Фетхи паша је у разговору са члановима депутације препоручио Босанцима и Херцеговцима да не клоњу. — После разговора, који је трајао читав сат, чланови депутације су изашли из турског посланства очарани љубазним пријемом посланиковим.

Босанци и Херцеговци упутили су јуче султану овај телеграм: — „У моменту кад окупатори, вријеђујући суверена права Вашег Величества у Босни и Херцеговини, настоје дефинитивно отргнути нашу до мовину испод окриља Вашег, те окупацију претворити у анексију, ми у име Срба православних у Босни и Херцеговини данас поздрављамо Вас, свог Господара. Падисахис чок јаша!“

— Види се, какав су отпор изазвала најновија напрезања бечке политике. Но ми се бојимо, да се овај корак браће Босанаца не разуме како год криво у Цариграду. Неће ли може бити султан и турски меродавни кругови помислити да се представници Босне и Херцеговине, који су говорили са Фетхи пахом, заносе негдашњим старим стањем под Турском и да немају никаквих других жеља до ли да се предупреди анексија од стране Аустро-

гујевац — рече ми мој учитељски друг и пријатељ Јова.

Испред дворца тече речица Лепеница, и крај реке је лепо уређен варошки парк. Осим овог парка има на северној страни Крагујевца ван вароши нов и много пространији парк, на чијем се улепшавању и сад много ради.

Преко пута од дворца и унутрашњег парка варошког, а у непосредној близини војне фабрике топова, пуно је занимљивих зграда и стаја. Ту је стара црква, задужбина кнеза Милоша из 1818. г. У саме цркве су стари видови, а звоник је подигнут пре 10 година. Западни вид од цркве ће да се укљони и црква продужи до звоника. А то је и потребно, јер народ и сад радије похађа стару, но нову цркву.

При прегледању цркве, упале ми у очи, да међу престоним сликама, изона св. Николе стоји с десне стране на месту, где треба да стоји слика св. Јована. И кад се ја томе зачудих, тада ми свештеник, који нам је приказивао све у цркви и њезиној околини, исприча ову причу о томе:

— Кад су уметане слике на иконостасу, дошла је свака на своје место т. ј. Спаситељева с десне а мајке Божије с леве стране царских двери; до Спаситељеве слика светог Јована а до слике мајке Божије слика св. Николе. Ал' кад кнез Милош дође у цркву и спази то, њему неправдо би због тога и он нареди, да се слика св. Николе метне на десну, а слика св. Јована на леву страну.

— Јер ја за толике паре своје, па да не

Угарске. Не би ли боље било да се чуо глас бар само о аутономији, коју би требало што пре дати Босни и Херцеговини, или је зар и о томе било речи и код Фетхи паши и у брајаву султану, само је извештај „Политике“ непотпун

Грци против Румуна.

Непријатељство између Грка и Румуна, које је већ поодавно започело због гоњења Куцовлаха у Македонији од стране грчких чета, сваки даном све се више заоштрава.

Дипломатска веза између Румуније и Грчке прекинута је већ пре неколико месеци и Румуни гоње Грке у Румунији, где год их има. Ипак су до сада демонстрације Румуна против Грка у Румунији сразмерно доста мирно текле, но прејучерава демонстрација Румуна у Галацу извргла се у велике изгреде. И бугарско становништво у Галацу брошурама држали су Румуни против Грка. На збору, који су држали Румуни против Грка, разни говорници ватреним речима распаљивали су против Грка, а за тим је прочитана одлука, по којој су се Галачани и купили с тога, да протестују против насиља и убијстава, учињених у Македонији. Уједно су тражили од владе, да прогони све Грке из Румуније. Када се свршио збор, светина пође према пристаништу, где је грчка четврт. Још пре но што су и стигли у пристаниште, покидали су натписне табле на грчким трговинама и полупали све проворе на кућама, у којима станују Грци. Од једом повикаше: „Руском конзулату!“ Повнато је, да Русија заступа грчке интересе од како су прекинути дипломатски одношаји између Румуније и Грчке. Светина уз ужасну вику оде пред руски конзулат и полупа све проворе на згради. Небројене грчке радње, гостионе и кафане су уништили и многе Грке истукли. У пристаништу су такође разорили силна стоваришта и писарнице. Олу стошили су више од 50 грчких кућа и трговина.

За време изгреда војска је била на окупу у касарнама, али се није смела умешати, јер је становништво било ужасно раздражено, те би се извесно просула крв. Полиција је била немоћна према изгредницима. Руски конзул предао је полицији званичну ноту о штети, коју су изгредница починила на конзулатском звању, а о свему опширно је известио руски посланик у Синаји. Галачки Грци су у великом страху, јер се боје, да ће се изгреди поновити.

видим свеца на оној страни, где и ја стојим!?

— рече вез одлучно и тада му учинише повољи и метуше слику св. Николе на десну страну а слику св. Јована на леву, што се и сад види на оквиру, где је слика св. Николе, која беше мања од оквира, па је због тога уметнута једна летвица, да испуни празнину.

Источно од цркве је омања зграда у турском стилу. То беше прва митрополија у Србаји. А преко пута од те зграде је подужа стара зграда, доцније обновљена, где беше прва гимназија. Сад је ту војно-занатлијска школа.

Према тој школској згради је на западу друга зграда турског стила, где је била прва народна скупштина 1835. године тако-звана Сретењска скупштина, кад је донет први устав, због чега је Милош после 1839. г. отишао из Србије.

Још је на земљишту црвеном зграда, где је свештеничка писарница, крстоница, соба за гуторе црквене, књижица која је тек у зачетку и т. д.

Крај старе скупштинске зграде је кућа, где су робовали разни грешници у Милошево доба, а мало даље стари парохијални дом у среди с оцазалијом, где су становали стари попови. Данашњи попови не би хтели ту ни епитимију издржавати, тако је то једна жалосна зграда а још жалосније њене одаје.

У тој кући затекосмо камениту надгробну плочу отприлике с овим натписом и то старим словима исписаним:

— У 35. години живота а у трајој

Политички преглед.

Значајан говор краља Петра. Из Неготина јављају, да је краљ Петар прекрече по подне прегледао касарне. Пред касарнама био је постројен XIII. пук „Хајдук Вељка“ који је дефиловао. Затим је краљ кренуо се из касарне у болницу и прегледао све. Из болнице одвезао се до споменика хајдук Вељка, где га је дочекао Михаило Лазаревић, трговац председник фонда за подизање тога споменика. Лазаревић је поздрављено краља и престолонаследника кратким говором, а за тим је објашњавао, како је хајдук Вељко на томе месту погинуо. Одатле је краљ отишао до старе цркве, где су нађ не кости хајдук Вељкове и где му се гроб налази. Краљ се вратио затим у двор. Свет се никако није разилазио испред двора. Варош је била осветљена. Пред двором сакупљени свет, играо је коло. У 7 часова била је вечера за 60 особа, а у 8 и по часова била је бакљада. Пред двором непрегледна маса света, људи, жена, деца, сачињавали су непобројне колоне. Краља поздрављено је посланик вароши Неготина Мита Петровић, трговац а краљ је рекао ово:

„Драги моји Неготинци! Ја се радујем што сам доживео да вас као краљ Србије и унук врховног војода видим и поздравим. Међу вама Неготинцима живи и живиће вечна успомена на јуначка дела хајдук Вељка, личнога друга мога незаборављеног деде. Борба, коју су њих двојица у друштву са читавом поворком важних синова српских, повели за слободу отаџбине своје била је очајна, али и славна. Примери мушке издржљивости и пожртвовања које су они тада дали, напалају су годинама нове нараштаје Независна краљевина Србија резултат је напрора наших дедова, очев а браће, кроз читав један век. Та је краљевина остављена у аманет нама и дужност је нама да је снажну и за развитак способну и очувамо и предамо деци; нашој а: „очувати је теже но и стећи“ вели наш народ. Ако је претцима нашим требало прегаоштва и јунаштва да се слобода отаџбини задобије, треба их и нама, да је очувамо. Ми смо дужни да будемо вазда спремни не само да бранимо до последње капи крви милу отаџбину нашу, ако би икоме пало на памет да дарне у независност њену, него је наша света дужност да будно стојимо и на бранику националних права данашње краљевине. Србија ће се под мојом владавином стално старати, да се, колико до ње стоји, одржи ред и мир на Балкану, али ће она бити готова, да свом снагом одбија навале оних, који би можда у нареду и немиру тражили на Балкану добити за себе а на штету битних нацио-

владава нашег а за време Мехмеда турског султана сахрањена браћа кнеза Милоша Јован и Еврем и од покојног брата његова Милана син Христифор, жена кнеза Милоша Јуричића, кћери њихове Петрија и Јелисавета и млади син Милан.

После овог мало подужег разгледања, одосмо да прегледамо нову цркву, за коју нам рече свештеник, да је она ћерка старе цркве, јер је подигнута новцем из прихода старе цркве, која и сад има још неколико хиљада готовине иако се подизањем нове цркве и обнављањем себе саме јако истрошила.

Нова црква је велика лепа са пет кубета у источном стилу зграда и слична је оној у Нишу, само је изнутра лепша од нишке.

Прегледасмо затим и величанствену зграду, где је смештена виша женска школа и женска учитељска школа. Зграда ова је задужбина капетана Милована Гушића, а саграђена је 1895. г. На овим школама има 5 мушких и 12 женских предавача.

Најзад обиђосмо и прегледасмо лепе зграде и добро уређене основне школе и то горњу и доњу варошву и палилулску. Свега има одељења 23 са 23 наставника и то 13 мушких и 10 женских.

И кад се сити нагледасмо свега, што је вредно било видети, походисмо још уредништво „Јавности“, где након дугог времена наиђосмо једва једном и на „Заставу“, коју, као и друге овдашње листове на жалост ретко

налних интереса наших. Тако разумем ја аманет, који ми је оставио дед мој, а тако ћете га зацело разумети и ви, Него тинци, потомци јуначког Велка“

Бугарска и Турска Из Цариграда јављају ово: Како Бугарска одашиље своје војне чете на бугарску-турску границу, наложено је отоманском комесару у Софији, да упозори бугарску кнежевску владу, да се Турска услед тих околности види примораном, да и са своје стране учини исте мере предострожности.

Догађаји у Русији. Како из Сарато ва јављају у целој околини сељачке побуне отимају све више маха. Иако је војска посела целу провинцију, пожари и пуштошења узимају све јаче маха. Огорчени сељаци пале и усев, који још није пожњет. У провинцији казанској сва т. з. властела и велики поседници преплашени побегом су оставивши без заштите све своје добро Пљачкања и убиства су на дневном реду Саратовски гувернер тражио је брзојав но да му се пошаљу нова јака војна појачања, јер у провинцији Волге прети за најкраће време општи устанак свеју сељака

Вести из места и са стране.

Нов скандал на Реци због „готерхалта.“

Војничка банда енглеске флоте, која се неколико дана бавила у речком пристаништу, пре но што је флота отловила, свирала је на Адамићеву тргу. Том приликом свирала је и краљеву химну „готерхалт.“ Мађари, који беху онде, почну звиждати и викати „адуг!“ На то Талијани стану грдити Мађаре и напале на њих и хтедоше их бити. Како речки листови јављају, речки гувернер Александар Нако позвао је к себи полицијног великог капетана Долзанија и тражио је, да му овај поднесе подробен извештај. Гувернер је уједно наредио, да се поведе најстрожија истрага, да би се пронашли покретачи овог скандала. Посланик на угарском сабору Јован Бенедек, који је био тамо, када се догодио овај скандал, интерпеласе у овој ствари у угарском сабору.

„Панславистичке брошуре!“

Читамо у београдској „Политици“: „Пестер Лојд“ доноси, да се по целој Угарској у хиљадама примерака растурују три панславистичке брошуре, наперене против Угарске. Те брошуре носе наслове: „Угарски милениум у немачкој светлости“, „Угарска и тројни савез“ и „Позив нашој омладини“. Министар унутрашњих дела забранио је растурање тих брошура, а министар трговине Кошут одузео им је поштеба. — Те брошуре, ако су можда и написане у поверљивом одељењу беошког министарства спољних послова, да би се посејао раздор између Мађара и Словена. У последње време Мађари живе у лепој слици са Србима и Хрватима а сада се ради и на можете где да видите, осим појединих редакција.

После тога одосмо у стан и редакцију „Прогрес“, коју уређује наш врли учитељски друг Јован П. Јовановић. Ту нас дочекаше четворо златне дечице, сирочад Јовина без мајке, и угости уобичајеним српским ђаконијама.

Пред вече и у вече пак пријатно провели смо уз хладно пиво и топле ђевакчиће, којом приликом нас походио и наш земљак г. Миросављевић, инжењер, који и после вечере са другим нашим земљацима и старим познаником г. Љубом (Љубицом) Јовановићем, као и сусругама њиховим, нађе се у варошком парку на пријатељском разговору, после којег нам слатко паде одмор за сутрашње дневне послове и моје даље путовање у — Младеновац. Аранђеловац, одакле ћу Вам се такође јавити.

И кад би време, око 9 сах. изјутра, изиђох на железничку станицу, испраћен врлим својим учитељским друговима и г. Миросављевићем, да се даље кроз Србију вијнем а с опросташном отпорком својим пријатељима-пратиоцима:

— Крагујевац је — после Београда — најлепша и најсавременија варош у Србији.

А сад збогом, г. уреднице, до нова разговора у писму, што је на реду.

Ваш Милован.

споразуму између Чеха и Мађара. То Беч љути и сад се ето ради на све начине, да се та слога поквари.

Скупоћа меса у Бечу.

Читамо у „Тргованском Гласнику“: У извештају бечке касапске задруге од 7. августа пише: „Од знаменитог касапског збора 1900. г. сва аустријска касапска друштва подносила су жалбе влади, да учини крај неспорно пијачном стању. Било је узалудно. Владе су долазиле и одлазиле, не смејући да се забаве питањем поскупљивања стоке због свемоћних аграраца. Сад је цена говедима скочила на 103 круне 100 кг. живе мере. „Под јесен ће отићи до 120 кр.“ одговорено је касапима на њихове замерке. Наравно у том случају ће цена меса тако поскупети, да сиромашнији свет не ће моћи месом да се храни. — Аустријска влада и општина морале су видети, да оскудица сточна узима озбиљнији обим, па је без сумње њиховим утицајем повећан довоз на последњој бечкој пијаци за 1072 говеди, због чега су цене мало попустиле. Ми налазимо да ово насилно повећавање довоза може трајати само неко краће време; да све дакле показује како би српски сточни извоз добро дошао суседној држави, с тога очекујемо од владе аустријске и угарске, да изађу на сусрет предлозима наше владе, који ће, по питању трговачког уговора, још ових дана бити поднешени аустро-угарском министру спољних послова.

Наши спроводи.

„Српска Ријеч“ пише: Споменућемо два ружна обичаја, који су укоријењени код нас Срба православно у Сарајеву, приликом спровода. — Кад опровод иде Ђемалашом и дође до парка, обично се одијени по половина пратње и окрене кроз парк да запале по „једну“, а оставе мента на другој половци пратње. Кад би случајом и друга половина пратње била толико меракчија за цигаром, то би на памет јадни мент ост’о на сред цесте, да га ваљда носе хамали. Кад већ мента донесу до других врата од парка, а мој се рифанлув шћућурио, па чека, да даје поће за спроводом. Ово је збиља један ружан обичај и треба да се одмах искоријени. — Други је обичај, кад буде каква већи спровод из мртвачке куће у земаљској болници, да се одмах почне пјевати „Свјати Боже“, прије него се изађе на болничну цесту. Ово треба укинути из обзира према болесницима, којима та песма није баш најугоднија. Војничка музика никад не свира, док се добро не удаљи од болнице. Овдје не узимљем у обзир оно тихо свештеничко појање, него дјечји кор или пјевачког друштва, што се на далеко ори.

Сведоцбе српске православно велике гимназије у Карловцима и православље.

На сведоцбама наше српске православне гимназије у стара времена исписивала се и национала ученика „Србин православне вјере“. Послије је испуштен овај назив и сад место њега народност ученикова се не помиње а вјера му се обележава називом „грчко-источне.“ Ми смо се зачудили непажњи управе и патроната. Ако већ краљ. зем. влада према слову закона служи се називом „грчко-источна“ мислимо, да у званичењу с наше стране автономне власти и установе не треба да то чине, јер се званично називају „српско православно“. Управа српске велике гимназије дужна је према називу, којим се служи наша црква, у сведоцбама ученика обележавати им вероисповест са називом „православна“. Тражимо, да се тако од сада врши.

Убијство у Великој Кикинди.

Донели смо већ брзојавну вест, да су у Кикинди прошлог уторника ноћу око 11 сати убили и мућног ондашњег економа Стеву Каранчева. Убили су га у постељи му кроз прозор. О том убијству јављају подробности ово: Каранчев је обично спавао у затвореном ходнику. Убица је пукао кроз прозор на Каранчева, који је тих уз прозор лежао на постељи. Пушка је била напуњена сачмама и ове се све зареше несрећном Каранчеву у трбух. Пре но што је Каранчев издахнуо, рекао је тек ово: „Моји су ме убили. Таца ме је убио“. Ко је управо убица, није се истрагом још могло испоставити. Тај Таца, којег је споменуо Каранчев, све до скоро био је пудар у Каранчеву винограду и Каранчев га је отерао на два дана пре убиства. Зове се Таца Влаховић и станује у Карлову. Жандармерија је још те ноћи нашла га у Карлову и дотерала у Кикинду. Таца је кукуљав старац и неће ништа да зна за убиство. Трагање води у овој ствари поткапетан Јован Тарковић, који држи, да су убице синовци Стевини, Владимир и Милан Каранчев. Обојицу су такође затворили. Истрагу води истражни судија, др. Евген Бенџур.

Несрећа у врдничком руднику.

Загребачки „Напред“ износи готово невероватне ствари о невољама радника у врдничком руд-

нику. Прије неколико година кривцом намештеника рудничке управе Томаша Хермана страдало је у рудокопу 6 радника. Због тога је исти Херман одлежао у тамници пола године. Али је управа рудника и опет наместила тога Хермана на исто место, и он да је узрок и несрећи, која се је догодила 10. (23.) маја ове године, и најновијој 9 (22.) августа. У мају је један радник платио главом а други остао сакат, у августу једном су откинуте ноге а други је озлеђен по леђима. Стоји ли с тим Херманом баш тако, да он тера раднике невеште у сигурну смрт, зар нема власти, која ће заштитити смртног радника? Треба да се унесе праве светлости у поступак управе врдничког рудника, да се кривица не само исправи, него и казни.

Брзојави „Застави“.

Стигао 21. августа.

„Препорађање Хрватске.“

Телефонски извештај „Застави.“

Загреб. (Од нашег нарочитог извештача.) „Хрватска“ је изишла јуче у свечану руху. У народној тробојници доноси заоквирен уводни чланак под наславом „Препорађање Хрватске.“ У њему слави и велича свесоколски словенски слет у Загребу Вели, наш је народ данас устао на своје ноге и кроз њиве наше земље скоро ће се опет орити весела песма реда, а певаће је један народ. Хвали и изложбу и идеју словенске заједнице, снагу словенске творевине и начело: брат. Вели: И словенски соко устаје пред народом, као што је анђео устао пред Гедеоном и казвао му: Устани јуначе, и буди јак! Долазе соколови из свију земаља где живе Хрват и Србин — људи једне ријечи и једне крви — и ти соколи биће најбољи доказ, како су здрави и јаки сви дијелови нашег народа, данас растргнути али већ способни да буду једно јако тијело. — Хвали чешке соколе, па бугарске и словеначке, који се искупиле у једно братско словенско коло. Свечани тај свој чланак завршује овако: И човеку, кад буде гледао ону олимпијску игру наше младежи, не може а да му срце не заигра, кад помисли, да се овђе баш на ономе терену — гђе се славенски соколови играју игре јуначке — прије пет вијекова сакупљала огромча војска ландскнехтова из Шпањолске, Ђемачке и Италије — да провале у Душаново царство и да га у име напада растргну. Прође вријеме ландскнехтова — дошло је вријеме соколова — и добро нам дошли.

Страјк у Петрозену.

Петрозен. Рударски радници, који страјкују, држали су јуче збор. Војска их је повала да се разиђу. Радници се не хтедоше одазвати позиву, на што их војска почне растеривати бајонетима. Том приликом је рањено 80 радника. Радници се опирали 10 минута, за там се разбегоше. Више их је ухапшено. Војска је посела све руднике. По околним местима врстаре војничке страже.

Петрозен. При јучерањем сукобу стражакша са војском рањено је већином лако 175 радника. Вођа раднички, Гулачи, са 15 другова је ухапшен. Против њих је подигнута тужба због дражења. Данас ће, како се држн, бити поновних затварања. Стражакша су напали на оне раднике, који хоће да раде. Стражакша има за сада око 7 хиљада.

Прилике у Русији.

Гродно. На полицаје бацили су револуционари бомбу. Пет полицаја је рањено.

Тула. Председник окружног суда Рајнецот убијен.

Рига. У Ленварду су лутерански пастор и жена му убијени.

Недељни одмор у Француској.

Париз И поред закона о недељном одмору, који је ступио у живот, јуче је већина трговина била затворена.

ВОДА СА БЕЛАНЧЕВИНОМ

из јајета не вреди много при проливу са повраћањем (дечја колера); не вреди као лако сварљива храна за болесно дете, јер највећи део беланчевине не може да се упије у цревни канал него несварен изилази из тела; а онај мали део пак, који се у цревима претвара, бацити, који проузрокују болест, претворе у пептоње, овим пак нису употребљиви за телесну храну, на ротив тим више потпоможеу расплођавање бацила. Много је боља храна у води сварено Куфјево дечје брашно, јер биљна беланчевина, која се у њему налази, погодна је за те бацити, а брашно само као и минералне материје, што су у њему, лако се упија у болесно црево и ово брашно добро храни, тим више, јер храњива материја у Куфјевом дечјем брашну у истој сразмери добија тело, као у мајчином млеку.

104 1-1

„НЕВЕН“ ЧИКА ЗМАЈОВИН ЛИСТ.

Овај најбољи српски дечји лист излазиће од почетка нове школске године, што иде, двапут месечно, и то сваког петнаестог и последњег дана у месецу, осим феријалних месеци јулија и августа.

И тако ће одсад читаоци „Невена“ имати годишње на место осамнаест — двадесет бројева, а цена листу остаће као што је и била, т. ј.

на целу годину . . . . . К 6.—
на по године . . . . . К 3.—
на четвртину године . . . . . К 150

Претплату ваља слати поштанском упутницом и све што се тиче администрације једино на администрацију, а рукописе на уредника листа К. Миловановића, учитеља и школског управитеља у Н. Саду.

Рукописи се не враћају.

Сваки рукопис треба да буде написан чисто и читко и то на половини односно на једној страни табака.

Осим рукописа чива Јовина, којег има још за 2—3 године дана, доносиће „Невен“ одабране умотворе, прераде, преводе и т. д. не само досадашњих својих вредних сарадника, већ и припознатих сарадника дечјих листова из Србије, као што су: чика Васа Крстић-Љубисав, Зора Ракићева, учитељица у Наталинцима; Влада К. Петровић, учитељ у Лесковцу; Милун Радотић, учитељ у Врњцима; Милорад Петровић, учитељ у Младеновцу; Милан Ђ. Станојевић-Млађинац, учитељ у Пироту; Драгиња Савићка, учитељица у Влакчи и други.

Нови Сад, августа 1906.

2-10

Уредништво и администрација „Невена“

Бр. М. Ш. О. 36. зап. — 1906.

Стечај.

На новоустановљено учитељско место на кварталној школи у Мољу овим се отвара стечај са роком од шест недеља, рачунајући од првог уврштења његовог у Школском листу.

Са тим местом склопана су ова берива: 1000 К у име редовне плате, 126 К за свој и школски огрев, 56 К за дрва, 40 К за погторну школу, 21 К за чашћење школе, 20 К у име писаћег прибора, осим тога слободан стан према пропису школске Уредбе од 1872 год. и петогодишњи доплатав по 100 К.

Дужности су прописане школском Уредбом од 1872. године. Законом виструисане молбе имају се удутити до означенога рока на потписавога председника.

Из седнице српског православног школског одбора у Мољу 7. (20.) августа 1906 године.

Марко Славковић Душан Јосимовић
перовођа. 1185 2-3 председник.

Више помоћника

мануфактурне струке, који су изврени продавци, а уз то говоре српски, немачки и мађарски, могу добити одмах места у нашој мануфактурној трговини (коју смо преузели од Ст. Јовановића). — Првенство имају они, који могу одмах ступити.

Ј. Будишини и С. Маринковић
1113 3-3 у Великој Кикинди.

Гвожђарска трговина

С. Адамовића сина

У МИТРОВИЦИ

потребује солидног и способног гвожђарског помоћника.

Уједно нудим

винске пресе и муљала за наступајућу сезону уз врло повољну цену и на отплату. 1145 2-2

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА треба шпецерајска радња

Т. БОРЂЕВИЋА

у НОВОМ САДУ

Такође и ваљаног дечка за шегрта.
1090 5-5

Лицитација.

Српска православна црквено школска општина новосадска у смислу одлуке црквеног одбора бр 196. од 16. (29.) августа 1906. расписује офертну лицитацију на мањак за издање:

1. школе на Камендину, на керском друму,
2. парохијског стана у порти свете Успенске цркве

по постојећем плану и прорачуну.

Посао се дели у 1. видарски, 2. дунђерски, 3 лимарски, 4. столарски, браварски, стакларски и бојадисарски посао, даље у равне послове (Diverse Arbeiten).

Рефлектанти могу посао у целини, а и васебно по струци узети.

Издање ових зграда отпочеће одма, тако, да још ове јесени дођу под кров.

Од утаначену своте дечеће подузвимачи када куће под кров метну једну трећину, када куће предаду и то до 1. августа 1907. год. једну трећину, а након 6 месеци после колаудирања последњу трећину.

Оферте ваља до 15. септембра 1906. потписаном председнику послати.

Општина придржава себи права слободног решења у погледу поднетих оферата. Планови и прорачуни могу се у општинској писарници видети.

Из седнице црквеног одбора у Новом Саду, 16. (29) августа 1906.

Паја Ђурчић, П. Павловић,
књиговођа. 1184 3-3 председник.

ПОМОЋНИК,

мануфактуриста, који говори српски, немачки и мађарски, а дџбар је продавац може одма добити место код

1188 1-3 Михајла Грота у Паланки (Бачка)

ПРОДАЈЕ СЕ КУЋА

на најбољем месту у којој постоји мешовита трговина 25 год. из слободне руке. Дече је један нов казан за пециво рекаје и пет великих растових каца. Уједно продајем и своју мешовиту радњу која се у истој кући налази.

Поближа извешћа даје власник

1148 1-3 Васа Михајловић трговац у Врбас

Трговина мушке, женске и дечје конфекције пешира и ципела као и за све друге спадајуће мушке и помодне артикле

Шандора Теодоровића

у ВИНКОВЦИ

потребује два помоћника, једног старијег и једног млађег, веште стручњаке и самосталне продавце. Плата по заслуги. Старији помоћник мора бити још потпуно вешт аравжер илога. Ступање од 15. до 30. септембра г. г. 1153 1 3

ПРОДАЈА РАДЊЕ.

Услед другог подухећа продаје се одма шпецерајска и кратке робе радња са врло добрим прометом у Белој Цркви. Ближа извешћа у администрацији „Заставе“.
1160 1-5

Српска Штедионица

У РУМИ

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

прима улоге на штедњу

уз улсјне књиге и тек. рачун

са каматом до 5% ЧИСТИХ.

919 4-4

УПРАВА.

Објава.

Овим се до знања ставља, да се „Друго српско потрошачко удружење у Каћу“ разрешило, те су за ликвидаторе истог изабрани: Рада Стејић, Јован Суботин, Васа Бојанић, Ђока Шовљански, Мита Боричев, Илија Парипов и Ђока Радукин из Каћа с тим, да заједнички потписују фирму удружења.

Повиљују се сви веровници поменутог удружења у смислу 249. § а трговачког закова, да своја потраживања против горњег удружења од трећег уврштења ове објаве у „Застави“ за 6 месеци пријаве и остваре.

У Каћу 18. (31.) августа 1906.

Друго српско потрошачко удружење у Каћу

1139 3 3 у ликвидацији.

